

praestabat poenae nomine“. Nem hiányzik hát a hasonlat teljes voltára semmi, csak annak a formai oknak a megnevezése, a mely a „sacramenti actio“-ban a „periculum“-ot teremtette, és meg vagyok győződve, hogy ez állott a hézagban, még pedig hihetőleg e szókkal: „olim ex lege XII. tab.“

E szerint én így olvasom az egész helyet:

S. a. g. e. a, d. q. e. r. u. a. a. l. e. n. e., d. h. s. a.; eaue actio perinde periculosa erat olim ex lege XII tabularum, atque hoc tempore periculosa est actio certae creditae pecuniae, propter sponsonem et restipulationem nam qui victus erat falsi, summam sacramenti praestabat poenae nomine etc.

Se technikai, se nyelvészeti, se értelmezési szempontból nem eshetik ez olvasás kifogás alá; a „falsi“ áthelyezése — ha ugyan áthelyezésnek lehet nevezni — nem eshetik kritika szempontjából komoly kifogás alá. Csak egy szempont marad. Tán a jogász szempontjából lehet megtámadni és tán megdönteni is. Én jogász nem vagyok. Mindazonáltal reménylem, hogy hozzátvetésem megállhat legalább addig, a míg jobbat, találóbbat, kifogástalanabbat nem tudnak helyébe tenni.

Finály.

Az erdélyi Muzem-egylet közgyűlése 1878. márczius 6-án

A) Elnöki megnyitó.

Tisztelt közgyűlés!

A mint minden szervezet csak úgy él, ha kellő munkásságot fejt ki, úgy a muzeum-egylet is fentartását és ha van — haladását is, az egylet szervei munkásságának köszönheti. A sikernek minden neme a módszer kitünőségétől függ, s ha az egylet szellemi és anyagi erejének felhasználását úgy irányozza, hogy nem csak életét, hanem előhaladását is biztosítja, úgy módszere helyesnek bizonyul. A múlt évben tartott közgyűlés a szakosztályok helyreállításával az egylet szellemi életére nézve felette fontos újítást fogadott el, hogy ez mily eredményre fog vezetni azt, működésük alig kezdődvén el, megítélni nem lehet, de azon reményt a kezdet biztosan táplálhatja, miszerint a módszer az adott körülményekben és az alig elégséges anyagi segélyvel hatását nem tévesztendi.

Ha nemzetünk minden tudományos egylete kiaknázza a talajt, melyre ültetve van; az eszmét, melyért szülemlett, ha fejlesztve tehetségeit új és új módokat és eszközöket nyújt a tu-

dományos munkálkodásra, akkor azon egy csoportja az egésznek, azon része az együttesnek, azon töredéke az egységnek, azon typus a nemzet szervezet öszszeségében, törekvésével csak a nemzet erejét öregbítheti, de a nemzetnek erje olyatén felhasználása, melylyel zavarna mást tehetségeinek gyakorlatában, melylyel másnak szellemei és anyagi fejlődését gátolná és talán nemtelen szenvedélyek fékvesztett viharát zudítaná fel, érdekében nem fekszik, mert minden nép jólétével a nemzetek érdek-közössége a haladás és a tudomány, mely ezt eszközli azért lényegében békés, egyetemleges, testvéries. Kezet nyujtat, csoportosítja az erőket, egyesíti az érzelmeket, módszeresíti az általános nézeteket, egyesíti az egyéni munkát, melyet a nemzetihez kapcsol, ezt pedig a minden századok emberiségi nagy munkájához.

Hogy egyletünk szerény munka körében hozzájárulhasson nemzeti művelődésünk emeléséhez, ahoz nemcsak a hozzá tartozók buzgó ernyedetlen munkássága kívántatik, hanem az is, hogy az anyagi részvételt tőle meg ne tagadják azok, kik vele a hazának ugyanazon részében lakoznak és az módjukban áll, ezért használjunk fel minden alkalmat felemelni szavunkat az egylet érdekében. A gyűjtemények gyarapodásából látható, hogy az adakozási szellem végkép még ki nem apadt a hazafiui keblekből, de sajnos, hogy a részvényesek száma nem növekszik. Az alaptőke növekedést nyerend nemsokára a belügyminiszter úr intézkedése által, melynek következtében a tárgyalások befejeztetnek és a tisztelt közgyűlés által a mult évben is kérvényezett országház alapja kiadatni fog.

A közgyűlés elé terjesztendő jelentések hű tükrét foglalják magukban az egylet állapotának, tevékenységének. Vezéreljen munkásságunkban, melyet az egylet érdekében végzünk, továbbra is azon szellem, mely az egylet létrehozásánál vezérelte alapítóit, és melynek legtartalmasabb kifejezést az egylet felejthetetlen első elnöke adott, kinek azért áldott lesz emléke nemcsak addig, míg a muzeum-egylet, de míg a nemzet él.

A tisztelt közgyűlést üdvözölvén, óhajtom, hogy az egylet működése mind-mind gazdagabban gyümölcsözőn. A közgyűlés meg van nyítvva.

Gr. Eszterházy Kálmán.

B) Titkári jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

A midőn az igazgató választmány számot adandó a közlelbből letánt 1878 évi működéséről leteszi a t. közgyűlés asztalára az 1878 év folytában tartott tizenkét üléséről felvett

jegyzőkönyveket, a melyek 151 határozatot foglalnak magokban, önkénytelenül felöltik e jegyzőkönyvek aránylag nagyon csekély terjedelme -- már t. i. egybebasonlítva az egyletünk alakulása után lefolyt első évek jegyzőkönyvei terjedelméhez képest. Hasonló apadást észlelhetünk az utóbbi évek alatt az egyleti le-
vélárba gyűlt hivatalos iratok számában is.

Ez apadás, a mely mindenüft aggasztó jelenség lehetne, nálunk éppen ellenkezőleg igen örvendetes állapot szüleménye. Azt bizonyítja, hogy miután működésünk minden egyes ágában megtaláltuk az irányt, a melyet követni, a helyes utat, a melyen haladni kell: már most keveset beszélünk és tanakodunk, de annál többet dolgozunk, annál sikeresebben működünk.

Egyfelől t. közgyűlés eljutottunk abba a szerencsés helyzetbe, hogy legalább évek meglehetősen hosszú sorára fel vagyunk mentve úgy szólván az élet mindennapi gondjai alól. Nem, mintha azt mondhatnók, hogy van elég módunk minden teendőnk kényelmes eligazítására. Sok van még hátra, nagyok még a feladatok, a melyek megoldásra várnak. De az igazgató választmány, helyes számításal osztván be a költségeket, legalább oda vitte a helyzetet, hogy a rendelkezésre álló szerény pénz és munkaerő által szabott határokon belül beszerezhetjük a munkánkhoz szükséges anyagot és a feldolgozására megkivántató eszközöket, gyarapíthatjuk gyűjteményeinket és mérsékelvén kívánatainkat, a nélkülözhetetlen szükségeket fennakadás nélkül fedezhetjük.

A múlt évi költségvetésünk előirányzatához képest évi zárszámadásunk végeredményei, a melyek a kiosztott nyomtatott kimutatásban fel vannak tüntetve, és a pénztárnok mindjárt előterjesztendő jelentésében még bővebben és indokoltabban lesznek kifejtve, azt mutatják, hogy helyesen számítottunk. Bevételeink nem nagy, de mégis valami többletet mutatnak, és a kiadások rovásán látható néhány forintnyi túlköltségek csak látszólagos. Igaz ugyan, hogy költségeink egyes rovatai tetemes többletet vettek igénybe, de ezt ellensúlyozza a más rovatokon eszközölt megtakarítás. Ezt a költsönös kiegyenlítését az egyes átalányok szükségleteinek jövőre is kénytelenek leszünk alkalmazásba venni. Egyfelől azért, mivel az egyes gyűjtemények szükségletei változnak ahhoz képest, a mint gyarapításukra több vagy kevesebb kedvező alkalom kínálkozik; másfelől azért, mivel vannak oly általános természetű kiadásaink is, a melyeket szorosan véve egészen egyikébe se lehet beléteni, a költségvetésben megállított költségek rovatoknak, de el sem is lehet osztani, mert nem lehet meghatározni az arányt. Az ilyeneket aztán kénytelenek vagyunk a rendkívüliek rovataiba

iglatni, a mi aztán természetesen tetemesen növeli az e czímen történt kiadások összegét.

Ilyen kiadásaink voltak a lefolyt évben a September 7-ki ülésben Dr. Herbach Ferencznek jk. 110 sz. alatt utalványozott rendkívüli úti költség. A bécsi birodalmi földtani intézet t. i. kiküldött volt egy bizottságot némely halicsi és bukovinai földtani képlet megvizsgálására. E bizottság tudomására jutván annak, hogy az erdélyi részekben hasonló képletek fordulnak elő, a melyek már meg vannak vizsgálva, elhatározta, hogy előzetes tanulmány végett előbb ezeket keresi fel, és hogy ezt a lehető legkevesebb idővesztéssel és legbiztosabb sikerrel tehesse, egyletünkhez folyamodott, hogy e képletek felfedezőjét és első ismeretőjét, a mi derék Herbachünket, adja melléje kalauzul. Ez oly megtisztelő megkeresés volt, a melyet megtagadni nem lehetett, de a melyre küldöttünknek úti költséget kellett adni.

A második ily természetű költség volt az egyleti titkárnak a tavalyi közgyűlés erre adott külön felhatalmazása alapján utalványozott 500 frt úti költség, hogy a párisi tárlatot meglátogathassa. A titkár ez útjában nem csak abban járt el, hogy az egylet kiállítványait bemutassa Hébert Edmund Ur (a föld- és őslénytan tanára a párisi egyetemen) útján az ily tárgyak iránt érdeklődő tudósoknak, hanem kimerítő és alapos tanulmányokat tett a tárlat történelmi és régészeti osztályában, a melyet az egylet kiadványában terjedelmesen ismertetett is, és azon kívül felhasználta az alkalmat, hogy a müncheni és berlini muzeumokat is meglátogassa és tanulmányozza.

Egy harmadik ily természetű kiadás vol 300 frt, a melylyel az igazgató választmány Deák Ferencznek egy igen sikerült arczképét szerezte. A képet megrendelésre Sárdi István derék festőnk készítette, és, mondhatni, hogy nemcsak mint hű arczkép, hanem mint festvény átalában teljesen sikerült. Az igazgató választmány reményli, hogy a t. közgyűlés szívesen fogja helyben hagyni ezt a költsékezést, a mely a midőn megszerezte nekünk halhatatlan nagy hazánkia hű arczképét, egyszersmind módot nyújtott arra, hogy egy igen derék ifju művésznket a legilletékesebb úton pártfogásunkban részesítsük.

Egyébben minden költsékezésünk szorososan az egylet egyenes céljaira ment, és örömmel jelenthetjük azt aényt, hogy összes kiadásaink fedezése után még valamieskét tőkésíthettünk is, azoknak az összegeknek részleges pótlására, a melyeket az egylet alakulásakor aláirt alapítványokból megsemmisített részint az akkori aláírók azóta bekövetkezett vagyonbukása, részint az a körülmény, hogy egynehány már akkor is veszett pénzről szólott, a mikor az egylet birtokába jutott. Ily értékte-

len kötelezvényünk névleges értéke nem kevesebbet tesz, mint 14139 frtot és 51 krt, a melyet 20 év óta vezetünk számadásainkban a bevérandók rovatába irt kamatjaival együtt, de a melyet már most, mint csupán képzeleti dolgot külön rovatra tettünk abbeli reményünkben, hogy idővel tán valami mégis valósulni fog belőle.

Gyűjteményeink állapotára térvén át, itt egész átalánoságban csak annyit jegyzünk meg, hogy valamenynyi ez évben nagyon örvendetesen gyarapodott, a mint lesz alkalma a t. közgyűlésnek a részletes jelentésekből meggyőződni. Ott állunk ismét, hogy noha a jelenleg rendelkezésünkre levő helyiségek jóval tágasabbak, mint azok, a melyekbe még 1871-ben bele tudtunk férközni, az egy könyvtár kivételével, valamenynyi gyűjteményünk már nem fér a helyiségében, és legközelebből kénytelen volt az igazgató választmány ez ügyben folyamodványt intézni a vallás- és közoktatásügyi miniszter Ur ő nmlgához, a melyben a gyűjteményi helyiségek kitágítását kérte.

Kiadványaink a lefolyt 1878 évben még ugyanazon módon jelentek meg, mint a mult 1877 évben. 10 száma az „Erdélyi Muzeum”-nak és 4 füzete az évkönyvnek, a melyeket van szerencsém itt bemutatni. Hogy lehetséges volt ez évben nem csak jóval többet nyomtatni, mind az eredetileg tervezet 20 ívet, és azon kívül még meglehetősen költséges kömötszetű mellékletet adni, csak annak köszönhető, hogy a tisztelt munkatársak egy része önkényt lemondott tiszteletdíj illetményéről, a miért itt nyilvánosan mondunk köszönetet.

A mult közgyűlésen hozott határozat értelmében a lefolyt évben a szakosztályok is megalakultak, és ha ez idő szerint nem bírnak is valami világra szóló eredményeket felmutatni működésük után, avval vigasztaljuk magunkat, hogy mindenkinek tetemes idejét és munkaerejét vette igénybe a szervezkedés és az új viszonyba helyezkedés.

Az igazgató választmány még ezeken kívül tett intézkedései kivétel nélkül a gazdasági kezelés és a végrehajtás anyagi teendőire vonatkoztak. Felhatalmazás adása megindítandó munkákra, megrendelendő felszerelésekre, gyűjteményi tárgyak megvásárlására és fizetendő költségek utalványozása teszi a választmány üléseinek jegyzőkönyvében foglalt határozatok tulnyomó többségének tartalmát és tárgyát.

A mondottak szerint a t. közgyűlést avval az örvendetes tudósítással üdvözölhetjük, hogy muzeumunk gyarapodik és virágzik, hogy lételéről tudnak bel- és külföldön, hogy mindenk gyűjteményében leledzenek közfigyelmet érdemlő és világszerte ismeretes kitünő tárgyak, hogy kiadványait olvassák és figye-

lemre méltatják, és hogy kiálltmányával a párisi tárlaton ki-
tüntetést is nyert.

A siker oroszánrésze minden esetre a gyűjtemények ke-
zelőit és az egyeslet derék tisztviselőit illeti, a kik szeretetteljes
odaadással működnek muzeumunk gyarapítására és fejlesztésére.

Hátra van még t. közgyűlés a választmány jelentésének
szomorú része, gyászhiře azoknak a tagtársaknak, a kik az el-
mult 1878 évben nem csak egyesletünkől, hanem általában a föld-
di léttől váltak meg örökre.

A menyinyire neveik tudomásunkra jutottak, az igazgató
tagok sorából gróf Mikes Benedeket, az alapítók közül Han-
kovits Károlyt, Popini Nándort és Sándor Istvánt említem fel
névszerint. Nem lehet itt helye az emlékbeszédnek, de az egy-
letre nézve az elköltözésök által keletkezett hézag a vesztes fe-
letti fájdalomon kívül még azért is kiválóan szomorító, mivel
hézagnak marad, a melynek ez idő szerint alig remélhetni be-
töltését. Mint ha a hazafi áldozatkészség talaja elvesztette volna
termő erejét, egy aratással bevégződött a muzeum-egyeslet ter-
mése, és a midőn szomorú szívvel mondjuk bucsuszavunkat el-
hunyt tagtársainknak, önkénytelen fohászokodunk: Adj Uram e
hazának és nemzetnek jobb jövőt!

Az ezután következő jelentések részletesen fogják ismer-
tetni azokat a munkákat, a melyeket az egyeslet a lefolyt évben
végzett. Méltóztassék a t. közgyűlés e munkákat számba venni,
megbirálni és annak utána ítéletét kimondani és a jövőre néz-
ve határozni.

Finály.

C) Könyvtárnoki jelentés.

Tisztelt közgyűlés!

Az erdélyi muzeum könyvtára, mely 1877 végén 37,880
kötetből állott, a mult 1878-ik év alatt, intézetek, társulatok és
egyesek adományából 332, részint könyvtárusi úton, részint ma-
gánosoktól való vásárlás útján 597, és így összesen 929 kötet-
tel gyarapodott. Minthogy azonban az adományozott könyvek
közül 94 kötet került a többszörös példányok közzé, ezek le-
vonásával a valódi gyarapodás 835 kötetet tett, mely számok
az 1877-ik évi létszámhoz adván, könyvtárunk létszáma a mult
1878 végén 38,715 kötetre emelkedett.

Nagyobbszerű tömeges ajándékozás, milyeneket intézetünk
alapítása óta majd minden évben volt szerencsém bejelenteni,
a mult évben nem fordult ugyan elő: de az adományok közt
tavaly is több igen becses és ritka darabot nyertünk. Ilyen

Waldstein és Kitaibel „Descriptiones et icones plantarum rariorum Hungariae“ cz. 3 kötetes nagyértékű munkája, néhai Szőnyi Pál m. akadémiai tag hagyatékából, a Kolozsvártt 1570-ben nyomtatott „Könyvecske az igaz keresztyén keresztiségről“ czimű magyar anabaptista könyv harmadik ismert példánya; melyet kérelmemre Révay Pál nagy-baczoni ref. lelkész ur volt szíves könyvtárunknak ajándékozni, valamint Pesti Gábor hat nyelvű (latin, olasz, franczia, cseh, magyar és német) szótárának igen ritka első bécsi 1536-ki kiadása, melyből ezen kívül még csak egy ép és egy csonka példányt ismerünk. E nagybecsű ritkaságot néhai halhatatlan emlékü elnökünk gr. Mikó Imre könyvtárából vettem át, melyet a boldogult nagy hazafi életében megállapított terve szerint örökösei a hazai közmívelődés oltárára fognak szentelni, előnyt adván az erdélyi muzeumnak, hogy a könyvtárában hiányzó hungaricumokat és régi ritka munkákat kiválogathassa. Ez intézkedés következtében, — minthogy az egész könyvtár czimtározását s a muzeumnak jutandó munkák kijegyzését már végre hajtottam, — könyvtárunk a közelebbi hónapokban, mihelyt a fölosztás és átvétel megtörténendik, igen értékes gyarapodást fog nyerni, melyről lesz szerencsém annak idejében az igazgató választmány-nak és a jövő évi közgyűlésnek részletesebb jelentést tenni. Megemlítem még, hogy a magyar nemz. muzeum igazgatósága könyvtárlákból kifejtett régi magyar nyomtatványok többszörös példányaiból, — leginkább eddig nem ismert XVI. és XVII. századi magyar naptárak töredékeiből, — 18 darabot sziveskedett könyvtárunknak ajándékozni, melyek e nemű gyűjteményünkhöz érdekes adalékokat szolgáltatnak. Ezekért cserében könyvtárunk az erdélyi XVII. századi országgyűlések nyomtatott végzéseinek többszörös példányai közül több oly darabbal fog szolgálni, melyek a m. nemz. muzeumban, sőt nagy részben a fővárosi közkönyvtárakban is hiányzanak.

A könyvtári 3000 frt évi átalányból igyekeztem a hazánkra vonatkozó régiebb munkákat, melyek könyvtárunkban még hiányoznak, lehetőleg, s hazai irodalmunk legújabb termékei közül a maradandóbb becsüeket minél teljesebben megszerezni. E főczél mellett sikerült ez évben is az intézetünk gyűjteményei, a könyvtár, régiség- és éremtár, s a természetiek tárának mind három osztálya mellett lévő kézi könyvtárakat több szükséges s nagyobbára drága könyvvel szaporítani. Az európai tudományos irodalmi legbecsesebb termékeit beszerezni anyagi erőnket fölülmuló föladat volna; ezt, a menynyire az állami évi dotatio ereje engedi, az egyetemi könyvtár teljesíti, és így ez egy helyiségben, de külön kezelt két könyvtár, mindegyike sa-

ját célja és feladata szerint, egymást kölcsönösen támogatja s kiegészíti.

Az évi általánynak könyvek köttetésére szánt egy harmad része nem használtatott ugyan föl egészen e célra, de a becsesebb régi könyvek s a leginkább használt új szerzemények közül több mint 600 darab beköttetésével a múlt évben is haladás történt a cél felé, hogy könyvtárunk mind a conserválhatóság mind a esinosság tekintetében a méltányos igényeknek mind inkább megfelelhessen.

Kézirattárunk adomány útján egy kötet kézíráttal, 2 régebbi kori eredeti oklevéllel, egy újabb kori levéllel és egy pálmalevélre írt malabári nyelvű könyvvel szaporodott. Ezen a régi Erdély történelmére megbecsülhetetlen anyagot tartalmazó gyűjteményt nem csak egyes szaktudósok használták, hanem igénybe vette a hazai ipartörténeti bizottság is, melynek megkeresésére igazgató választmányunk az egykor virágzott kolozsvári ötvös ezéh régi jegyzőkönyveit s 150 darab eredeti oklevélt fölhasználás végett a fővárosba fölküldötte. A magyar tudom. Akademia történelmi bizottsága részére másolatban közöltem Anjoukori okleveleinket, melyek egy része az „Anjoukori Okmánytár“ első kötetében már meg is jelent; az ugyanazon bizottság által Szilágyi Sándor szerkesztése alatt kiadott „Bethlen Gábor politikai levelei“ című gyűjteményben pedig másolatom után mintegy 5 nyomtatott ivre terjedő levelezés látott legközelebb világot. És így hazai tudományos irodalmunk emelésére intézetünk ez úton is szerencsés volt közre működni.

Újabb szerzeményeink a teljes betűrendes alapezimtárba mind föl vannak véve; a szakezimtárak elkészítése azonban, valamint könyvtárunknak a tudományszakok szerint való újabb rendezése, — mi több tekintetből kívánatos volna, — a magamból, segédemből és egy szolgából álló könyvtári személyzet a nyilvános könyvtári kezeléssel és szolgálattal folytonosan el lévén foglalva, csak hosszabb idő alatt lesz végrehajtható, ha csak egyesületünk alkalmas munkaerőnek bár ideiglenes alkalmazásával e cél elérését nem sietteti.

Könyvtárunk használóinak száma, legnagyobb részben az egyetemi tanári kar és az egyetemi polgárság köréből, folytonosan szaporodik, s olvasó termünk, mely ünnep- és vasárnapokat kivéve naponként 5 óráig áll nyitva, a tanulni vágyó ifjúságnak szellemi életszükségévé vált. Hogy számban és becsben évről évre gyarapodó könyvtárunk egyesületünk kitűzött céljának elérésére, a nemzeti tudományosságunk és miveltésnek ezen hazarészben való fejlesztésére, erősítésére egyik leghatásosabb eszköz, azt a tapasztalás tagadhatatlanul bizonyítja.

D) Régiség- és éremtárnoki jelentés.

Tisztelt Közgyűlés!

Muzeumunk régiség- és éremtáráról szóló évi jelentésemet azon kezdem, hogy miután a tárlatokra felküldött tárgyak haza kerültek, és a részint már bójelentve volt, részint újonnan felfedezett újabb küldemények is bejöttek, a régiségtárt egészen újonnan rendeztem, a mely új rendezésnél az örvendetes gyarapodás szükségessé tette, hogy a már tavaly szerzett 6 új szekrényen kívül még további két új szekrényt szerezzünk.

A lefolyt évben az a szerencse is érte muzeumunkat, hogy József főherczeg Ő fensége magas látogatásával szerencséseltette gyűjteményeinket. Ez alkalommal nagy érdekeltséggel kegyeskedett régiségtárunkat is meg szemlélni, és megelégedését a gyűjtemény állapotával kifejezni.

Rövid áttekintésben a múlt 1878 évben beérkezett adományok hamar lesznek elősorolva: A Szt. István társulat megajándékozta gyűjteményünket a gr. Károlyi István társulati elnök emlékére veretett fémer egy ezüst példányával; Törs Kálmán úr béküldötte az országos gyűjtés útján muzeumunk számára megvásárolt fejr márvány mellszobrát Petőfinék; Vas Miklósné, Herepei Károly és Zeyk Gábor adományoztak Alsó Fejérmegyében talált részint ősz részint római kori régiségeket; Meskó Miklós úrtól nyertük a gyulai bronzlelet zömét, a melyet aztán a helybeli unitarium collegium — az oda jutott részletek csere útján való átengedésével — Székely Mózes és Torma Károly kiegészítettek, úgy, hogy mármost az egész leletet birjuk; Gámenezy Gerő úr megszerezte nekünk a moesi leleteket, Torma Károly behozta az általa Csicsó-Kereszturon eszközölt ásatások alkalmával lelt római régiségeket, és a múlt év őszén Csákyháza határára kiásatott ősz- vagy barbarkori tárgyakat; vásároltunk egy igen szép sorozat hazai régi cserépedényt, egynehány hazai régi ötvösmunkát, 5 db ezüst és 3 db arany művet az u. n. barbar régiség sorába, és cseréltünk be egy igen érdekes római arany gyűrűt, egynehány jelentéktelen apróbb adományt és egy pár feliratos római követ, a melyek közt egy Erdély régi földrajza tekintetéből felette fontos mérföldmutató Bánffy-Hunyad vidékéről kitűnik, nem is számítva.

Igy tételenként elősorolva elég rövid a laistrom, de a gyarapodás a melyet gyűjteményünk nyert sokkal tetemesebb, mint a mekkorát az előbbi években bójelentett jóval hosszabb jegyzékek nyújtottak.

A Csicsó-kereszturi ásatás eredményei magokra két nagy szekrényt töltöttek meg, a gyulai lelet egy egész asztali szek-

rényt vett igénybe, a csákyai darabok is számosak, a mocsikat egyelőre nem is tudtuk üveg alá szemlére kiállítani.

És nem csak sokaság, hanem a nyert darabok minősége tekintetéből is, nagyon örvendetesnek mondhatjuk a szaporodást.

Ha itt apróra le nem írom a legkitünőbb darabokat, egyfelől az az oka, hogy az ily leírás nem is férne a jelentés keretébe, másfelől az, hogy közelebbről tüzetes monographia fogja ismertetni e tárgyakat az egyeslet kiadványában.

A mi azonban legfontosabb, azt el nem hallgathatom, az t. i. hogy a közelebbről lefolyt évekhez képest az 1878-dik év azért mutat ily kiválóan gazdag gyarapodást, mivel az igazgató választmány beleegyezett, hogy a gyűjtemény gyarapítására szánt átalány egy részét egyenes ásatásokra és kutatásokra fordítsuk. Ez eljárás sokkal sikeresebbnek bizonyult, mint a vásárlás, és az ez úton nyert tárgyak tudományos becsét nagyban emeli az, hogy a lelhely biztosan tudva van. Az 1878-ki ásatásokat és kutatásokat Torma Károly úr eszközölte, jövőre is bírjuk ígéretét, hogy részt vesz ez irányban megindítandó munkálatainkban, a melyek színhelye a tett tudakozódások alapján a jövő tavaszra és őszre már ki is van nézve.

Hány darabból áll ma gyűjteményünk, e perczen határozottan megmondani lehetetlen. A rendezés miatt nem jutottunk az új szerzemények lajstromozása bevégezéseig a tél kezdetén. Most már tavasszal folytatjuk es rövid időn be is végezzük.

Finály.

Egyetemes philologiai közlöny. Szerkesztik dr. Heinrich G. és P. Thewrewk E. egyetemi tanárok. Harmadik évfolyam. 1879. Budapest (Knoll K. akad. könyvtárusnál) 1. füzet. Előfizetési ára egész évre 5 frt.

Az előttünk fekvő füzettel e folyóirat harmadik évfolyamát kezdi meg, illő tehát, hogy mi is szóljunk róla néhány szót.

E folyóiratot a budapesti egyetem tizennégy tanára indította meg azon czélből, hogy „mindazon nyelvek és irodalmak tanulmányának álljon rendelkezésre, melyeket az egyetemen s a középiskolában tanítanak, főleg mégis — a legnagyobb szükségét tartván szem előtt — a görög, latin, magyar, német és francia philológiának legyen ismerető és nyomozó segéde.“

Ezen eredetének megfelelőleg a folyóirat alig hozott két év alatt közleményt másoktól, mint a budapesti egyetem tanáraitól és a budapesti tanárképző intézet végzett vagy végző félben levő növendékeitől. Utóbbiaktól — elég jellemzően — főleg bírálatokat.